

**ЕФЕКТИВНИЙ КОНТРОЛЬ ТА ЕКСТЕРИТОРІАЛЬНА ЮРИСДИКЦІЯ
У МІЖАМЕРИКАНСЬКІЙ СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ****EFFECTIVE CONTROL AND EXTRATERRITORIAL JURISDICTION
IN THE INTER-AMERICAN HUMAN RIGHTS SYSTEM**

Стаття присвячена аналізу екстериторіальної юрисдикції держав у межах міжамериканської системи захисту прав людини в контексті сучасних тенденцій розвитку міжнародного права прав людини. У роботі досліджено нормативні засади та еволюцію тлумачення поняття «юрисдикція» у практиці Міжамериканської комісії з прав людини та Міжамериканського суду з прав людини, а також здійснено порівняльний аналіз їх підходів із практикою Європейського суду з прав людини. Особливу увагу приділено з'ясуванню ролі Американської конвенції з прав людини та Американської декларації прав і обов'язків людини у формуванні підстав для визнання екстериторіальної відповідальності держав.

У статті проаналізовано ключові справи, пов'язані з військовими інтервенціями, утриманням осіб під вартою за межами державної території та здійсненням державними агентами контролю над особами або діяльністю за кордоном. За результатами дослідження встановлено, що Міжамериканська комісія сформулила послідовну практику визнання екстериторіальної юрисдикції, застосовуючи як просторову, так і персональну моделі, а також виходячи з факту здійснення фактичної влади та контролю. Визначено, що Міжамериканський суд з прав людини, підтвердивши підхід Комісії, запропонував розширене розуміння ефективного контролю, поширивши його на контроль над діяльністю, що спричиняє порушення прав людини за межами території держави, беручи за основу доктрину належної обачності.

Доведено, що у справах, пов'язаних із військовими інтервенціями, екстериторіальним утриманням осіб та транскордонною шкодою, Міжамериканська комісія і Суд з прав людини виходять із фактичного здійснення державою владних повноважень та вирішального впливу на становище потерпілих, що визнається достатньою підставою для встановлення юрисдикції незалежно від місця вчинення відповідних дій. У статті зроблено висновок, що міжамериканська система захисту прав людини демонструє прогресивний та динамічний підхід до встановлення екстериторіальної юрисдикції, який не лише відповідає сучасним викликам міжнародного права, але й у певних аспектах випереджає практику інших регіональних механізмів.

Ключові слова: права людини, ефективний контроль, екстериторіальна юрисдикція, Міжамериканський суд з прав людини, Міжамериканська комісія з прав людини.

The article is devoted to the analysis of the extraterritorial jurisdiction of states within the Inter-American system of human rights in the context of contemporary trends in the development of international human rights law. The study examines the normative foundations and the evolution of the interpretation of the concept of “jurisdiction” in the practice of the Inter-American Commission on Human Rights and the Inter-American Court of Human Rights, as well as provides a comparative analysis of their approaches

with the case law of the European Court of Human Rights. Particular attention is paid to clarifying the role of the American Convention on Human Rights and the American Declaration of the Rights and Duties of Man in shaping the grounds for recognizing the extraterritorial responsibility of states.

The article analyzes key cases related to military interventions, the extraterritorial detention of individuals, and the exercise of control by state agents over persons or activities abroad. The findings demonstrate that the Inter-American Commission has developed a consistent practice of recognizing extraterritorial jurisdiction by applying both spatial and personal models and by relying on the factual exercise of authority and control. It is established that the Inter-American Court of Human Rights, while confirming the approach developed by the Commission, has proposed an expanded understanding of effective control by extending it to control over activities that result in human rights violations outside the territory of the state, based on the doctrine of due diligence.

It is demonstrated that in cases concerning military interventions, extraterritorial detention, and transboundary harm, both Inter-American Commission and Court of Human Rights proceed from the factual exercise of state authority and the decisive influence on the situation of the victims, which is considered a sufficient basis for establishing jurisdiction regardless of the place where the relevant acts were committed. The article concludes that the Inter-American system of human rights demonstrates a progressive and dynamic approach to establishing extraterritorial jurisdiction, which not only responds to contemporary challenges of international law but in certain aspects also goes beyond the practice of other regional human rights mechanisms.

Key words: *human rights, effective control, extraterritorial jurisdiction, Inter-American Court of Human Rights, Inter-American Commission on Human Rights.*

Вступ. Регіональні системи захисту прав людини, зокрема європейська та міжамериканська, дедалі частіше визнають можливість покладення відповідальності на державу за порушення прав людини в ситуаціях з екстериторіальним елементом, виходячи з факту здійснення державної влади, контролю або впливу, а не лише з формальних географічних меж. Водночас відсутність єдиного універсального підходу до визначення критеріїв екстериторіальної юрисдикції зумовлює неоднорідність практики та складність її застосування. Особливої наукової уваги потребує практика міжамериканських органів із захисту прав людини, яка демонструє еволюцію розуміння екстериторіальної юрисдикції, що зумовлює необхідність комплексного аналізу відповідної практики Міжамериканської комісії та Суду з прав людини з метою з'ясування її місця й значення у розвитку сучасного міжнародного права прав людини.

Стан дослідження. Дослідженню міжамериканської системи захисту прав людини присвячена недостатня кількість уваги в українській науці. Серед вітчизняних науковців, які займалися цією проблематикою, можна виділити Сироїд Т.Л., Гнатовського М.М., Шуміло І.А. У зарубіжній юридичній науці питання екстериторіальної юрисдикції в міжамериканській системі захисту прав людини досліджували Бурбано-Херрера К. та Наек І., Серна К.М., Карілло-Сантареллі Н. та Роа-Санчез П.

Мета статті полягає у виокремленні особливостей застосування стандарту ефективного контролю у справах з екстериторіальною юрисдикцією в Міжамериканській системі захисту прав людини.

Результати дослідження. У сучасному міжнародному праві спостерігається тенденція до розширення юрисдикції органів із захисту прав людини за межі національних територій держав. У цьому контексті важливу роль відіграють регіональні судові інституції – Європейський, Африканський та Міжамериканський суди з прав людини, що наділені повноваженнями тлумачити й застосовувати відповідні конвенційні положення. Зокрема, Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) вже доволі давно застосовує стандарт ефективного контролю у справах щодо екстериторіальної юрисдикції. У практиці ЄСПЛ склались дві моделі екстериторіальної юрисдикції: просторова передбачає встановлення державою ефективного контролю над певною територією; у випадку персональної моделі держава здійснює юрисдикцію щодо осіб за межами своєї території [1, с. 208].

Міжамериканський суд з прав людини (МСПЛ) та Міжамериканська комісія з прав людини (МКПЛ) у контексті екстериторіальної юрисдикції мають доволі схожі вихідні положення, подібні до тих, що сформуливалися у практиці ЄСПЛ. Так, у статті 1 Американської конвенції

з прав людини (АКПЛ) 1969 року вказано, що «держави-учасниці цієї Конвенції зобов'язуються поважати права і свободи, визнані в ній, та забезпечувати всім особам, що перебувають під їхньою юрисдикцією, вільне й повне здійснення цих прав і свобод без будь-якої дискримінації» [2]. Аналогічне положення знаходимо і у Європейській Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (ЄКПЛ): «Високі Договірні Сторони гарантують кожному, хто перебуває під їхньою юрисдикцією, права і свободи, визначені в розділі I цієї Конвенції» [3]. Важливо також зауважити, що це відрізняє американську і європейську регіональні системи захисту прав людини від універсальної системи, представленої Міжнародним пактом про політичні та громадянські права 1966 року, стаття 2 якого визначає, що держави-учасниці зобов'язуються «поважати і забезпечувати всім перебуваючим у межах її території та під її юрисдикцією особам права, визнані в цьому Пакті [...]» [4]. Таким чином, на відміну від універсальної конвенційної системи, ЄСПЛ і МСПЛ та МКПЛ не обмежуються територією держав-учасниць, а беруть до уваги саме здійснення державою юрисдикції. Погоджуючись з професором Мілановичем М., який визначає юрисдикцію як здійснення державної влади [5, с. 32], можна зробити висновок, що відповідальність держави за порушення прав людини настає незалежно від того, де саме здійснюється ця юрисдикція.

Переходячи до розгляду справ, в яких було встановлено екстериторіальну юрисдикцію, варто зауважити, що МКПЛ має юрисдикцію тлумачити не лише АКПЛ, а й Американську Декларацію прав і обов'язків людини 1948 року. Декларація не є договором, але вона опосередковано покладає зобов'язання на всі 35 держав-членів через їхнє членство в Організації американських держав (ОАД). МКПЛ була створена внаслідок політичного рішення міністрів закордонних справ американських держав у 1959 році [6]. Комісія розпочала документування порушень і сприяння захисту прав людини, застосовуючи Декларацію, яка на той час була єдиним чинним регіональним інструментом у сфері прав людини. Згодом, у 1965 році, Комісії було надано повноваження розглядати індивідуальні петиції, що стосуються порушень прав людини. Таким чином, розглядаючи скарги, Комісія також почала застосовувати положення про юрисдикцію до всіх держав-членів ОАД. АКПЛ, яка набула чинності у 1978 році, не була ратифікована всіма державами ОАД (наприклад, США, Канадою та деякими країнами Карибського басейну), а деякі навіть денонсували її (наприклад, Тринідад і Тобаго) [7].

Слід згадати, що Декларація не містить жодного прямого обмеження щодо її територіальної дії, а також не включає жодного окремого положення про юрисдикцію. У проектах Декларації, підготовлених Міжамериканським юридичним комітетом, спочатку містилося положення про юрисдикцію. У проекті 1945 року (стаття XVIII) це положення було пов'язане з принципом рівності. У остаточному проекті Декларації 1947 року, поданому Комітетом на Боготську конференцію, посилення на юрисдикцію все ще залишалося у пункті про рівність (стаття XVIII(2)). Однак, зрештою це посилення на юрисдикцію було вилучено з остаточного тексту, який отримав нову нумерацію – стаття II. Бурбано-Херрера К. та Наек І. зазначають, що загальні зобов'язання держав-членів ОАД у сфері прав людини, передбачені Декларацією, та відсутність будь-якого посилення на юрисдикцію не завадили МКПЛ використовувати це положення як підставу для оцінки екстериторіальної відповідальності держав відповідно до Декларації [8]. У межах Міжамериканської системи з прав людини більшість справ, що стосуються екстериторіального застосування, були розглянуті Комісією саме на основі Декларації, із застосуванням принципу універсальності у поєднанні з (непрямо передбаченим) положенням про юрисдикцію.

Тим не менш, вперше МКПЛ встановила екстериторіальну юрисдикцію на основі АКПЛ, а саме у справі *Victor Saldaño v. Argentina* 1999 року. Ця справа стосувалася петиції, поданої у червні 1998 року аргентинським громадянином, який був засуджений до смертної кари у США. Заявник стверджував, що Аргентина мала зобов'язання подати міждержавну скаргу проти Сполучених Штатів у межах АКПЛ. Комісія визнала скаргу неприйнятною та заявила, що Аргентина не має такого зобов'язання [9]. Однак, важливим є те, що Комісія вперше встановила, що термін «юрисдикція» у значенні статті 1(1) АКПЛ не обмежується та не є співмірним із національною територією. МКПЛ аргументувала свою позицію, посилаючись на справу *Cyprus v. Turkey* Європейської Комісії з прав людини, в якій Кіпр звинуватив Туреччину у порушеннях ЄКПЛ на частині кіпрської території, окупованій турецькими військами. Туреччина ж стверджувала, що згідно зі статтею 1 ЄКПЛ компетенція Комісії обмежена розглядом дій, скоєних державою-учасницею на власній території, і що Конвенція не поширювала її юрисдикцію на жодну частину Кіпру. Комісія відхилила цей аргумент, заявивши, що «у статті 1 Конвенції Високі Договірні Сторони зобов'язуються гарантувати права і свободи, визначені у Розділі I, усім особам, які перебувають

під їхньою юрисдикцією [...] Комісія вважає, що цей термін не є, як зазначає відповідач-уряд, еквівалентним або обмеженим національною територією Договірної Сторони» [10].

Зважаючи на це, МКПЛ встановила, що «таке розуміння юрисдикції – а отже, і сфери відповідальності за дотримання міжнародних зобов'язань – як категорії, що охоплює ефективний контроль, а не лише територіальні межі, було підтверджене й розвинуте у подальшій практиці як Європейської комісії, так і Суду» [9]. Таким чином, Комісія не знайшла доказів, що Аргентина здійснювала ефективний контроль чи над самим громадянином, чи над державними органами США, які винесли вирок, а саме тому її юрисдикція була відсутня.

Екстериторіальна юрисдикція та відповідальність держав-членів ОАГ за положеннями Декларації спочатку були неявно, а згодом чітко визнані МКПЛ у справах, що стосувалися військових втручань США в Гренаду та Панаму, а також операцій Екватору та Колумбії на території одне одного. Першою скаргою, поданою проти держави в регіоні з аргументом про екстериторіальну юрисдикцію відповідно до Декларації, стала справа *Disabled Peoples' International v. United States*, яка була подана після вторгнення США в Гренаду в 1983 році. Справа стосувалась бомбардування психіатричного закладу, внаслідок якого загинуло 16 осіб і 6 були поранені, що, на думку заявників, порушило права на життя, охорону здоров'я та добробут [11]. І хоча Комісія визнала петицію прийнятною, зрештою, по суті справу не було розглянуто, оскільки було досягнуто дружнього врегулювання між сторонами.

Справа *Cord et al v. United States* 1999 року також стосувалась інтервенції Сполучених Штатів до Гренади. Скаргу подали 17 заявників, які брали участь у поваленні уряду 1983 року, коли члени партії прем'єр-міністра вбили його та деяких урядовців і створили Революційну військову раду. Через кілька днів США та війська Карибського регіону вторглися до Гренади, скинувши повстанців. Заявники стверджували, що були незаконно затримані американськими військами, тривалий час утримувалися в ізоляції та піддавалися жорстокому поводженню, а також що США вплинули на судову систему Гренади, позбавивши їх права на справедливий суд [12].

Внаслідок розгляду петиції МКПЛ встановила, що «[...] кожна держава Америки зобов'язана захищати права будь-якої особи, що перебуває під її юрисдикцією. Хоча це найчастіше стосується осіб, що перебувають на території держави, за певних обставин це може стосуватися поведінки з екстериторіальним елементом, коли відповідна особа перебуває на території однієї держави, але підконтрольна іншій державі, зазвичай через дії агентів останньої за кордоном. [...] Питання полягає не у національності жертви або її перебуванні на певній географічній території, а у тому, чи дотримувалася держава прав особи, що перебуває під її владою та контролем, за конкретних обставин» [12].

Варто погодитись з Серна К.М., яка зазначає, що у цьому рішенні МКПЛ чітко простежується схожість з рішеннями ЄСПЛ щодо встановлення ефективного контролю над особами за межами території держави [13]. Слід також додати, що у цьому рішенні МКПЛ встановила персональну модель екстериторіальної юрисдикції.

Інша категорія справ, які розглядала МКПЛ, стосувалась утримання іноземних громадян у центрах утримання під вартою закордоном. У цих справах МКПЛ встановлювала екстериторіальну юрисдикцію на перетині персональної та просторової моделей. Проте, Карілло-Сантареллі Н. та Роа-Санчез П. зауважують, що «алюзія на «контроль» у судовій практиці Комісії не повинна створювати враження, що вона керується персональною чи просторовою моделлю, оскільки для Комісії важливим є вплив на постраждалих, спричинений державними діями, умова, яка достатня для задоволення порогу юрисдикції відповідно до стандартів Міжамериканської системи» [7].

У справі *Guantanamo detainees* Комісія у 2002 році ухвалила запобіжні заходи на користь осіб, затриманих США в Таборі Гуантанамо на Кубі, тим самим визнаючи, що вони перебувають під юрисдикцією США. На той момент у Гуантанамо утримувалося приблизно 254 ув'язнених після їх захоплення в Афганістані. Ці особи нібито перебували під ризиком завдання неправної шкоди, оскільки США відмовлялися розглядати їх як військовополонених до того часу, поки компетентний трибунал не визначить інше відповідно до Женевської конвенції про поводження з військовополоненими 1949 року [14].

Справа *Djamel Ameziane v. United States* стосувалася алжирського затриманого, якого у 2008 році утримували в Гуантанамо. Його було захоплено військовими США в Пакистані у 2002 році, після чого його утримували понад місяць на авіабазі Кандагар в Афганістані, а згодом перевели до Гуантанамо. Вирішальним елементом для встановлення юрисдикції держави щодо затримання Амезіане було те, що відповідні дії передбачали здійснення фізичної влади та контролю над ним з боку агентів США. МКПЛ встановила, що США здійснювали повний та

виключний фактичний контроль над цією в'язницею та особами, яких там утримували. Як наслідок, у 2020 році МКПЛ дійшла висновку, що США порушили Декларацію [15].

На відміну від МКПЛ Міжамериканський суд з прав людини ще не мав справ, які б напряму зачіпали питання екстериторіальної юрисдикції. Проте, у 2017 році МСПЛ надав Консультативний висновок *The Environment and Human Rights*, в якому не лише згадується екстериторіальна юрисдикція, але і була представлена нова екстериторіальна прив'язка.

У Консультативному висновку Суд підтвердив позицію МКПЛ щодо встановлення екстериторіальної юрисдикції. Зокрема, в рішенні вказано, що «межі захисту прав, визнаних Американською конвенцією, були розширені настільки, що зобов'язання держав-учасниць не обмежуються лише географічним простором їхньої території, а охоплюють також ситуації, коли *особа перебуває під їхньою юрисдикцією навіть за межами цієї території*. Іншими словами, держави можуть нести міжнародну відповідальність не лише за дії чи бездіяльність, учинені на їхній території, але й за ті, що *здійснені поза її межами, якщо вони підпадають під юрисдикцію відповідної держави*» [16].

Так само Суд послався на справи, у яких Комісія визнавала екстериторіальну юрисдикцію, що виникала загалом унаслідок дій агентів держави за кордоном, зокрема у справах, пов'язаних із військовими інтервенціями (*Jose Isabel Salas Galindo et al. v. US, Coard v. US*), військовими операціями в міжнародному повітряному просторі (*Armando Alejandro Jr et al. v. Cuba*) та на території іншої держави (*Franklin Guillermo Aisalla Molina v. Colombia*), а також у випадках, що стосувалися військових об'єктів поза межами державної території (*Djamel Ameziane v. US*). МСПЛ вказує, що «більшість із цих ситуацій стосуються військових дій або дій сил державної безпеки, які свідчать про наявність «контролю», «влади» чи «повноважень» у здійсненні екстериторіальної поведінки» [16].

Хоча стандарт ефективного контролю все ще залишається ключовим, Суд постановив, що у випадках транскордонної шкоди юрисдикція виникає тоді, коли «державна здійснює ефективний контроль над діяльністю, внаслідок якої було заподіяно шкоду та порушено права людини на території іншої держави». Беркес А. зазначає, що це фактично означає, що поняття «ефективного контролю» більше не обмежується контролем лише над територією («просторова юрисдикція») чи окремими особами («персональна юрисдикція»), але охоплює також контроль над діяльністю, що спричинила порушення [17].

Така позиція Суду ґрунтується на принципах загального міжнародного права та зобов'язання належної обачності (*due diligence*), втім розширивши його зміст. Зокрема, у класичній справі *Corfu Channel* (Велика Британія проти Албанії, 1949 рік) Міжнародний Суд ООН постановив, що держава зобов'язана не дозволяти використання своєї території для дій, які можуть завдати шкоди іншим державам, заклавши основу принципу належної обачності у сфері відповідальності держави [18]. В той же час МСПЛ тлумачить цей принцип ширше, покладаючи на державу не лише негативні, а і позитивні зобов'язання у ситуаціях з екстериторіальним елементом. З рішення Суду випливає, що особи, які постраждали внаслідок транскордонної шкоди перебувають під юрисдикцією держави, а отже на неї покладаються зобов'язання щодо захисту їх прав, а також настає відповідальність у разі невиконання цього зобов'язання. Крім того, держави зобов'язані вживати всіх необхідних заходів, щоб запобігти тому, аби діяльність, яка здійснюється на їхній території або під їхнім контролем, порушувала права осіб як у межах їхньої території, так і за її межами [16]. Таким чином, застосування принципу належної обачності в практиці МСПЛ трансформується з допоміжного елементу відповідальності держави у самостійну підставу для встановлення екстериторіальної юрисдикції.

Загалом, цей Консультативний висновок має надзвичайно важливе значення, не лише тому, що Суд вперше чітко пояснив своє бачення екстериторіальних зобов'язань держав, а і тому що розширив розуміння поняття екстериторіальної юрисдикції, що є новаторським підходом, навіть порівняно з практикою ЄСПЛ.

Висновки. Практика регіональних органів захисту прав людини свідчить про сталу тенденцію до розширеного тлумачення поняття юрисдикції держав у контексті екстериторіального застосування міжнародних договорів з прав людини. На відміну від універсальної системи, європейська та міжамериканська регіональні системи виходять не з формального територіального критерію, а з факту здійснення державної влади та контролю. Практика Міжамериканської комісії з прав людини підтверджує, що відповідальність держави може наставати як у разі встановлення ефективного контролю над територією, так і в разі здійснення влади та контролю над особами за межами національної території. Міжамериканська комісія, спираючись як на Американську конвенцію з прав людини, так і на Американську декларацію прав і обов'язків людини, сформулила послідовну практику визнання екстериторіальної юрисдикції у справах, пов'язаних

із військовими інтервенціями, затриманням осіб за кордоном та утриманням під вартою поза межами державної території.

Водночас Міжамериканський суд з прав людини не лише підтвердив підхід, вироблений Міжамериканською комісією, але й розширив розуміння ефективного контролю, поширивши його на контроль над діяльністю, що спричиняє порушення прав людини за межами території держави. Такий підхід ґрунтується на принципі належної обачності та передбачає покладення на держави як негативних, так і позитивних зобов'язань щодо запобігання транскордонній шкоді. Таким чином, міжамериканська система захисту прав людини демонструє прогресивний та динамічний підхід до екстериторіального застосування прав людини, який не лише відповідає сучасним викликам міжнародного права, але й у певних аспектах випереджає практику інших регіональних судових механізмів.

Список використаних джерел:

1. Новашок Д.О. Ефективний контроль у сучасному міжнародному праві: дис. ... д-ра філософії зі спеціальності 293 (Міжнародне право). Львів, 2024. 244 с. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/diss_Novashok.pdf.
2. American Convention on Human Rights: «Pact of San José, Costa Rica» adopted 16.12.1979. *United Nations – Treaty Series*. 1979. URL: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201144/volume-1144-I-17955-English.pdf>.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) від 04.11.1950. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text.
5. Milanovic M. *Extraterritorial Application of Human Rights Treaties: Law, Principles, and Policy*. Oxford University Press, 2011. 276 p.
6. Сироїд Т.Л. Організаційна основа захисту прав людини Організації Американських Держав. *Харківський національний університет внутрішніх справ: 25 років досвіду та погляд у майбутнє (1994-2019 рр.)*: зб. тез доп. на міжн. наук.-практ. конф. до 25-річчя створення ун-ту, Харків, 22 листопада 2019 року. Харків, 2019. С. 431-434.
7. Carrillo-Santarelli N., Roa-Sánchez P.A. The Impact- or Causality-Based Extraterritorial Obligation to Respect Human Rights: A Consistent and Humane Approach of the Inter-American Human Rights System. *Journal of International Organizations Studies*. 2020. Vol. 11. P. 65-81.
8. Burbano-Herrera C., Haeck Y. Extraterritorial obligations in the inter-American human rights system. *The Routledge Handbook on Extraterritorial Human Rights Obligations* / ed. by Gibney M., Türkelli G.E., Krajewski M., Vandenhoe W. Routledge, 2021. P. 110-124.
9. Victor Saldaño v. Argentina. *Inter-American Commission on Human Rights*. 1999. URL: <https://cidh.oas.org/annualrep/98eng/Inadmissible/Argentina%20Salda%C3%B1o.htm>.
10. Cyprus v. Turkey. *European Court of Human Rights*. 2001. URL: [http://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-144151"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{).
11. Disabled Peoples' International et al against the United States. *Inter-American Commission on Human Rights*. 1987. URL: <https://cidh.oas.org/annualrep/86.87eng/EUU9213.htm>.
12. Coard v. United States. *Inter-American Commission on Human Rights*. 1999. URL: <https://casebook.icrc.org/case-study/inter-american-commission-human-rights-coard-v-united-states>.
13. Cerna C.M. The Extraterritorial Scope of Human Rights Treaties: The American Convention on Human Rights. URL: <https://www.corteidh.or.cr/tablas/r31600.pdf>.
14. Persons detained by the United States in Guantanamo Bay. *Inter-American Commission on Human Rights*. 2002. URL: <https://www.oas.org/en/iachr/pdl/decisions/GuantanamoMC.asp>.
15. Djamel Ameziane v. United States. *Inter-American Commission on Human Rights*. 2020. URL: <https://www.oas.org/en/iachr/decisions/2020/uspu12865en.pdf>.
16. The Environment and Human Rights: Advisory Opinion. *Inter-American Court of Human Rights*. 2017. URL: https://www.corteidh.or.cr/docs/opiniones/seriea_23_ing.pdf.
17. Berkes A. A New Extraterritorial Jurisdictional Link Recognised by the IACtHR. *EJIL: Talk! Blog of the European Journal of International Law*. 2018. URL: <https://www.ejiltalk.org/a-new-extraterritorial-jurisdictional-link-recognised-by-the-iacthr>.
18. Corfu Channel (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland v. Albania). *International Court of Justice*. 1949. URL: <https://www.icj-cij.org/case/1>.

Дата першого надходження статті до видання: 09.10.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.11.2025

Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.11.2025